

Dette spørgsmål behandles i pkt. 12.5.1.-12.5.2. nedenfor.

12.5.1. Efter statuttens artikel 57, stk. 3, litra d, kan forundersøgelseskommissionen bemyndige anklageren til at foretage særlige efterforskningskridt på en delstaters territorium uden at have sikret sig samarbejde med den pågældende stat efter statuttens kapitel 9.

Det gælder efter bestemmelsen, hvis staten åbenbart er ude af stand til at efterkomme en anmodning om samarbejde, idet der ikke findes nogen myndighed eller bestanddel af statens retssystem, som har kompetence til at fuldbyrde anmodningen. I denne situation kan anklageren således få beføjelse til – på egen hånd – at foretage tvangsindgreb på dansk territorium, herunder anholdelse og ransagning.

De indgreb, som anklageren kan bemyndiges til at foretage, har principielt karakter af beføjelser, som efter grundloven tilkommer rigets myndigheder, jf. grundlovens § 3, 2. pkt., om den udøvende magt.

Bestemmelsen i statuten gælder imidlertid alene i den helt særegne situation, at den pågældende stats myndigheder – på grund af sammenbrud af retssystemet m.v. som følge af krig eller lignende – åbenbart er ude af stand til selv at udøve de pågældende beføjelser. Den tager således sigte på ekstreme - og for Danmarks vedkommende meget teoretiske – tilfælde, hvor forholdene er af en sådan karakter, at det for en reel betragtning ikke synes at give mening at tale om afgivelse af suverænitet

På den anførte baggrund er det regeringens opfattelse, at gennemførelse af artikel 57, stk. 3, ikke kan antages at nødvendiggøre anvendelse af grundlovens § 20. Det kan i den forbindelse tilføjes, at den norske regering har anlagt en lignende vurdering i relation til den tilsvarende bestemmelse i den norske grundlovs § 93.

12.5.2. Efter statuttens artikel 99, stk. 4, kan anklageren – hvis det er nødvendigt for en vellykket efterkommelse af en anmodning om efterforskning mv. – uden deltagelse af de danske myndigheder foretage efterforskning på dansk territorium, herunder særligt afhøring eller optagelse af vidneforklaring.

Anklageren har imidlertid ikke adgang til at foretage tvangsindgreb. Vidneafhøring skal således ske på frivilligt grundlag. Og anklageren skal rådføre sig med de danske myndigheder i videst mulig omfang, når forbrydelsen påstås begået på dansk territorium. I andre tilfælde kan anklageren først foretage efterforskning på dansk territorium efter at have rådført sig med de danske myndigheder og under hensyn til de rimelige vilkår, som de danske myndigheder stiller, el-

ler de betænkeligheder, som de danske myndigheder fremkommer med.

Om forholdet til grundlovens § 20 bemærkes følgende:

Kerneområdet for grundlovens § 20 er den virksomhed, der består i at udstede retsakter med umiddelbar gyldighed i Danmark, jf. pkt. 12.2. ovenfor. Den kompetence til at foretage efterforskning på dansk territorium, som anklageren får efter statuttens artikel 99, stk. 4, har ikke denne karakter. Da anklageren ikke kan anvende tvang, er der heller ikke på anden måde tale om den umiddelbare normering af borgernes forhold, som er karakteristisk for ordninger, der er omfattet af grundlovens § 20.

Anklagerens adgang til at foretage efterforskning på dansk territorium på egen hånd vil næppe have den store praktiske betydning for Danmark. Ud over at udførelsen af opgaver på dansk territorium skal være nødvendig for en vellykket efterkommelse af en anmodning om efterforskning mv., er forudsætningen, at Den Internationale Straffedomstol har jurisdiktion i forhold til den pågældende forbrydelse. Dette vil domstolen normalt ikke have, hvis forbrydelsen påstås begået på dansk territorium, idet dansk jurisdiktion efter statuten går forud for domstolens jurisdiktion, jf. pkt. 6 ovenfor. I andre tilfælde vil efterforskningen på dansk territorium kun kunne finde sted under hensyn til de rimelige vilkår mv., som de danske myndigheder stiller.

På den anførte baggrund må det efter regeringens opfattelse antages, at gennemførelsen af statuttens artikel 99, stk. 4, ikke nødvendiggør, at proceduren i grundlovens § 20 anvendes.

12.6. Statuten for Den Internationale Straffedomstol finder anvendelse på alle personer uden forskel på officiel stilling eller hverv. Officiel stilling som stats- eller regeringschef eller parlamentsmedlem mv. skal i intet tilfælde fritage en person fra strafansvar. Endvidere udelukker immuniteter eller særlige procedureregler, som måtte være tilknyttet til en persons officielle stilling eller hverv, ikke domstolen fra at udøve sin jurisdiktion. Der henvises til statuttens artikel 27.

Spørgsmålet er, om dette forhold indebærer, at statuttens bestemmelser om udlevering til retsforfølgning ved Den Internationale Straffedomstol ikke vil kunne opfyldes inden for rammerne af grundloven.

Herom bemærkes følgende:

12.6.1. Efter grundlovens § 13 er kongen ansvarsfri og hans person fredhellig. Bestemmelsen indebærer, at regenten ikke kan strafforfølges ved en dansk domstol, uanset om regenten har handlet som privatperson eller statschef. Bestemmelsen må også antages at in-